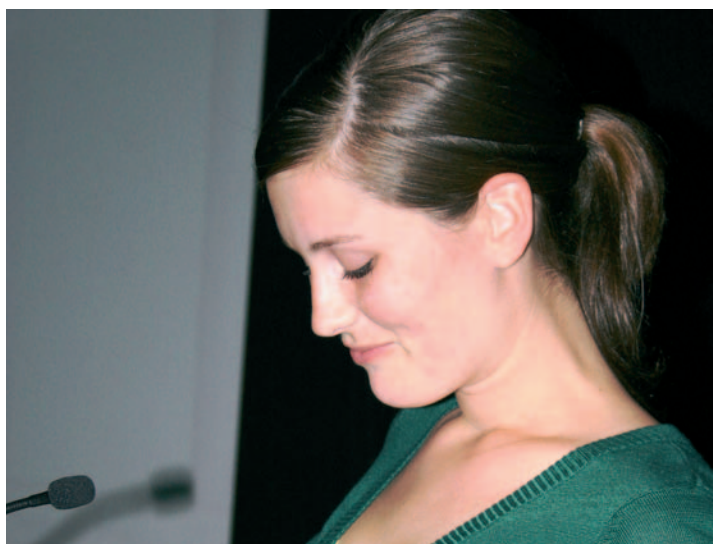

Søskenrollen – det skal være plass til oss også!

AV **BENTE N. OWREN**

Bente N. Owren er vernepleier og medlem av redaksjonsutvalget, SOR RAPPORT.

Live Løland Vøllestad, Vegards søster, deler erfaringer om det å vokse opp med en funksjonshemmet bror.

Live Løland Vøllestad.

Live begynner med å si at da hun først ble spurt om hun kunne snakke om hvordan det hadde vært for henne å vokse opp med en funksjonshemmet bror, hadde hun tenkt at det var enkel sak! Så viste det seg å ikke være så enkelt likevel. Det er vanskelig å si noe om noe som en ikke tenker over. Vanskelig å si noe om det mest naturlige i verden. Vanskelig å tenke på hva som kunne vært annerledes hvis Vegard ikke hadde blitt født med Down syndrom.

Live var bare tre år da Vegard ble født, men husker godt første gangen hun fikk se lillebroren sin. Han lå i en kuvøse med en slange i nesen. Det likte hun ikke å se. Hennes egen lillebror, med

Live og Vegard.

en slange i nesen. Sykepleieren merket at Live reagerte på dette, og fjernet slangen. Live stakk hånden i kuvøsen, og tok forsiktig på Vegard for første gang..

Det var ikke noe spesielt å vokse opp med en bror som var psykisk utviklingshemmet. Han var hennes lillebror. Ingen sensasjon. Foreldrene svarte på spørsmålene hennes etter hvert som de kom. Så hadde hun noe å svare de andre barna med, når de spurte om noe. Vegard og Live gikk i samme barnehage. En gang spurte et av de andre barna: «Hvorfor går din bror hele tiden med tungen ute av munnen?» «Æææ», svarte Live. «Det er fordi han har Down syndrom. Han har

ikke lært det ennå!» Flau over Vegard? Live kan ikke huske det.

Foreldre ville at han skulle leve som normalt, være med på alt som søsknene var med på. Live kan heller ikke huske å ha gått glipp av noe, selv om hun vokste opp med en bror med Down. Men hun husker at hun alltid var litt mer forsiktig med Vegard. At hun ikke tillot seg å være stygg med ham, på samme måte som med andre søsken. Hun syntes alle *dillet* og *dullet* mer med Vegard enn det som var nødvendig. Hun også.

Etter hvert som broren ble større, ble personligheten hans mer framtrødende. Live forteller at hun etter hvert endret sin atferd ovenfor Vegard.

Han ble en helt vanlig lillebror. Foreldrene forskjellsbehandlet dem ikke. Vegard var med på de samme tingene som de andre. Ble stilt krav til, på lik linje med de andre søsknene. Ulike krav, han var jo tre år yngre – men likevel krav. Det gjorde det lettere for meg å føle meg likeverdig, forteller hun.

Å ha en bror som var *annerledes* ble mer framtreddende på skolen. Live opplevde at hun fikk være med på andre ting enn andre elever, at hun ble tatt ut av ordinær undervisning og deltok i spesialtimer med andre funksjonshemmede elever. Hun var kanskje så vant til å være med «sånne»? Noen ganger stakk Vegard av fra skolen, da tilkalte lærerne henne som «ekspert-hjelp». Live fikk være med å lete. Ofte var det hun som fant broren, gjerne på nærbutikken der det gikk an å se film mens de voksne handlet. Live følte seg verdsatt. Hun var flink.

Etter hvert endret dette seg. Live ville ha oppmerksomhet for det hun selv gjorde, det som hun selv fikk til. For at hun var Live, ikke søsteren til Vegard. Etter at hun ble ferdig på skolen, møtte hun av og til sine gamle lærere. De spurte alltid hvordan det gikk med Vegard. Ikke hvordan det gikk det med henne.

Som voksen ser hun at det var viktig for dem, de andre barna, at livet i familien fortsatte som vanlig selv om det kom et barn som var *annerledes*. De gikk på turer, reiste på ferier. Vegard var med. Vegard har et høyt funksjonsnivå, og det har gjort det vært lettere for familien. Det vet hun. Han har hele tiden gått på vanlig skole, selv om det har vært i spesialklasse. Og han har alltid hatt lett for å få kontakt med folk. Av og til blir hun overrasket over hvor mange han kjenner. Hvis de reiser sammen til byen, hilser han på en mengde mennesker – og de hilser igjen. Live forteller om en episode som godt viser hvordan Vegard er. Familien er på ferie i Paris. Live har

akkurat begynt å lære litt engelsk. Faren snakker engelsk, og til og med litt fransk. En kveld er de på restaurant. Vegard tar kontakt med et fransk ektepar som sitter ved nabobordet, og snakker i vei – på norsk med fransk aksent, og med noen tegn. Og sjarmerer alle. De andre, de som kunne litt språk, sa ingenting.

Live syns ikke det er flaut. Men hun føler et visst ubehag ved å ha en oppdragerrolle overfor sin bror. Hun opplever det som utfordrende å være den som begrenser. Si at det kanskje ikke alltid *er* så lurt å snakke med alle de menneskene han har lyst til å snakke med. Flørte med dem han har lyst til å flørte med. Av og til skulle hun ønske at *andre* satte de samme grensene for Vegard, som de ville gjort hvis han var som oss andre.

Live avslutter innlegget sitt med å si, at det er viktig for henne at livet til Vegard har et givende innhold. Viktig at han ikke går glipp av noe fordi han har Down syndrom. Vegard syns noen ganger at det er kjipt å ha Down. Å ikke kunne få førerkort eller egne barn. Han ser forskjellen på seg selv og jevnaldrende. Det er sårt. Det er sårt for søsteren også.